ION ŢOLESCU

DIN CRUCEA PĂDURII

POEME

Editura «Carpaţii»
MADRID
1955

DE ACELAȘ AUTOR

SÂNZIANA-versuri-...Ed. CUGETAREA-București 1940

ION ȚOLESCU

DIN CRUCEA PĂDURII

POEME

Editura «Carpații»
MADRID
1955

GRÁFICAS BENZAL, Hartzenbusch, 9, Madrid.

Ion Ţolescu nu are nevoie de prezentare. Altădată, în Ţara de departe, Ţolescu a dirijat o revistă literară, «Munţii Apuseni», a colaborat la multe din revistele de prestigiu, ca «Gândirea», «Convorbiri literare», «Vremea», «Universul literar», «Buna Vestire», «Iconar», etc. iar în anul 1940, editura «Cugetarea» i-a tipărit cartea de versuri, «Sânziana».

Totuşi, la tipărirea cărţii de faţă, ne simţim îndemnaţi să vorbim nu atât de Ţolescu şi poezia lui, cât de mediul în care s'a desvoltat, de prietenii lui cari, în cea mai mare parte, astăzi sunt în lumea umbrelor.

Ion Ţolescu a fost ofiţer. Ofiţer activ. Mulţi dintre ofiţerii români au desminţit dictonul «inter arma silent musae». In vremea când a scris sublocotenentul Ţolescu, o întreagă pleiadă de tineri ofiţeri s'au ilustrat prin colaborările lor la revistele literare ale timpului, prin cărţile ce au scris, prin primirea lor în Societatea Scriitorilor Români. Printre aceştia putem cita pe Aurel Marin, George Vaida, Mihail Chirnoagă, Corneliu Dabija, Gabriel Oriţă, Radu Tudoran, Gârcineanu, Petre Paulescu, Oprescu-Spineni, George Fonea, etc. Acest grup de ofiţeri scriitori, din care făcea parte Ion Ţolescu, îşi are o caracteristică a lui: purtători de sabie şi mânuitori de condei, au format ceiace am putea denumi o falangă eroică. Făcând parte dintre purtătorii de sabie, nu au reuşit şi desigur nici nu au voit să se desprindă din tagma lor. Dacă vreodată cineva s'ar apuca să strângă într'o antologie ceiace au scris cei numiţi mai sus, titlul acestei antologii ar trebui fără îndoială să fie: «Liră şi sabie».

Nu au scris numai pentru a scri, nu au propovăduit în scrisul lor eroismul pentru alţii, ci ei înşişi au fost eroi. Unii dintre ei au militat în organizaţii care implicau eroism, au scăldat în sânge credinţele lor, iar restul, au scăldat şi pecetluit tot cu sânge, pe câmpiile de bătaie, scrisul lor avântat. George Vaida a căzut chiar de la începutul războiului, în Basarabia, Aurel Marin în apropierea Romanului, Corneliu Dabija a fost rănit în Transnistria, Mihail Chirnoagă a fost aruncat în aer de o mină, în Cotul Donului.

Dârzenia lor nu s'a limitat să se manifeste numai pe câmpurile de luptă ci, şi la sfârşitul epopeei, atunci, când desnădejdea a coborît ca o lespede de plumb în suflete, când elanurile cele mai nobile s'au frânt sau s'au îndoit. Mihail Chirnoagă, scăpat ca prin minune cu viaţă, fără un picior, în Ţară, sub jugul roşu, refuză să scrie cum îi cereau uneltele Kremlinului iar George Fonea, de aproape 12 ani într'un lagăr de prizonieri, stă ca un gorun neclintit, refuză orice compromis, compromis care i-ar aduce sfârşitul calvarului, întoarcerea în Ţară şi poate, un post bun, în cazul că ar accepta să scrie aşa cum doresc cei care-l ţin înlănţuit.

Ţolescu a fost prieten cu majoritatea dintre cei citaţi de noi mai sus şi a trăit în aceiaşi atmosferă de luptă.

Versurile lui, în cea mai mare parte, sunt eroice sau religioase. Ca mulţi alţii, în aceste vremuri de restrişte, Ţolescu îşi caută sprijin în divinitate. In volumul de faţă, o singură dată inspiraţia lui este de natură erotică.

Şi în toate se regăseşte cerul Patriei înlănţuite, meleagurile îndepărtate, meleagurile copilăriei lui, meleagurile copilăriei noastre.

De mai bine de zece ani în Occident, poezia lui rămâne străină curentelor de împrumut, poezia lui rămâne înfiptă în pământul Patriei.

Şi aceasta este, după noi, cea mai mare calitate a poeziei lui Ion Ţolescu.

CARPAŢII.

FRATELUI MEU GHEORGHE

FLORILE

FLORILE

Că Te-am văzut şi nu erai Tu,
Văzusem cu ochii, cu inima nu...
Văzusem cu ochii, ce nu văd lumina
Cum nu-şi văd florile rădăcina.

Gândeam că-Ţi fi-voi de pază Ţie
Şi m'am smuls singur din temelie...
Şi te-am văzut cu clipa cum pieri,
Speranţă de mâine, speranţă de ieri!

Azi spune-mi, tu sfântă speranță, pe cine
Văzusem cu razele nopții din mine,
Cu ochii, cu lacrima din pământ

Care'nflorește florile'n gând?...
Că-s ale mele, că-s ale Tale,
Ia-mi-le, Doamne, din inimă,ia-le!

VISUL

În casa sufletului meu
Visează bunul Dumnezeu...
Și cum îl văd așa visând
Cu-atâta cer, cu-atât pământ,
De parc'ar fi și parcă nu-i,
Dând să-L întreb mă'ntreb în gând:
Și ce-ar mai fi din toate câte sânt
De L-ași trezi cumva din visul Lui?

O G L I N D A

Şi iată'n lumina chipului Său
Oglinda feţii lui Dumnezeu
Ce-a strălucit în ziua dintâi
La ceasul zămislirii Lui.

Într'ânsa şi fruntea şi gura la fel
Când era Dumnezeu singur cu El,
Singur cu El şi'ntre feţele Lor
Doar raza ochiului ocrotitor...

Doar duhul care prin neguri apoi
În ieslea celui staul de oi
Străluminând din bolta albastră

Îl zămisli şi'n inima noastră...
Şi-aşa fu zămislirea Lui
Cum clipa ce-a fost, o să fie... şi nu-i.

CERUL

Din nimic nemărginire
C'au fost toate la'nceput,
Viaţă, moarte, nemurire,
Apă, flacără şi lut,

Cerul ce'nspuma'n lumină
Scocul zărilor albastre
Şi cu raza lui senină
Mişca sufletele noastre,

Astăzi, iată, parcă geme
Împietrit de-atâta pace...
Poate că de multă vreme

Acea roată nesfârşită
În ursita lumii zace
Ca'ntr'o moară părăsită.

CRAI DE ROUĂ

CRAI DE ROUĂ

Demult veni pe lume
Din vremi uitate nouă
Un fiu regesc pe nume
Zicându-şi Crai de Rouă.

Coborâtor din cine
Ca să ne spună nu-s
Nici veacul care vine
Nici veacul ce s'a dus.

Cât ştie, doar Carpatul
Ce 'n pănuri largi de flori
Îi făuri palatul
La porţi de aurori,

Că'n el gonit pe-aiurea
Şi-ascuns de-al bolţii jar
Avu doar cer pădurea
Şi umbrele hotar.

Prin plai strunindu-şi murgul
Pornea de-atâtea ori
La cale cu amurgul
Ca să sosească'n zori

Si'n mersu-i singuratec
Sub zaua-i viorie
Făptură de lunatec
S'ar fi svonit să fie.

Când drumurile sale
Zoreau prin stânci poteci
I se frângea în zale
Săgeata razei reci.

Că-l aştepta într'una
Din miez spre ziurel
Cu arc de aur luna
Ca să ţintească'n el.

Odată bunăoară
Fu gata să rămână
Sub cer senin să piară
De n'ar fi fost o zână;

De n'ar fi prins'o mila
De nu l-ar fi strigat
Din Făurar copila
Lui Chiciură-mpărat.

Căci adormise'n grindul
Vlăsiilor deschis
Şi ea'nspre zori zărindu-l
Trezitu-l-a din vis.

Atunci în vifor mare
Gonind spre zări sâlhui
Lăsă o fluturare
De dor în urma lui.

Şi'n sbor ajunse-acasă
Prin arşită şi dor,
O floare'n flori aleasă
Că-l aştepta'n pridvor.

Din goana lui nebună
Cu uşile deschise
Îl aştepta să-i spună
Că mult îl îndrăgise...

Dar frunza ei curată
Ca bolta'n strălucire
Zări un chip de fată
În stinsa lui privire...

Şi că-şi strângea şiragul
Sus şarpele'n semn rău,
Căzând la somn pribeagul
Jos în iatacul său,

Aşa-i grăi'n odaie
Veghind la căpătâi
Cea floare mult bălaie,
Aleanul lui dintâi :

—«O, mult slăvit Crai Verde,
Cuprinde-mă prin vis
Că inima-mi se pierde
Ca un hulub ucis...

Mi-i greu de tine sânul
Şi zilele, ce grele!
O, gândul tău, păgânul!
O, lacrimile mele!»—

Şi-abea de către seară
Doar floarea cât vedea
Cum umbra lui uşoară
Se'ntoarnă iar la ea,

La zâna Sânziana,
A morţii zână albă
Ce-i fermecase geana
Cu lanţul dela salbă;

Îi fermecase graiul
Şi sufletul său cald
Pe când dormea pe plaiul
Luminii de smarald...

C'a mers de-atunci prin ţară
Din noapte până'n zi
Ca s'o găsească iară
Pe grindul din Vlăsii.

Suind ca să coboare
Gorgane'n codrii rari
Sălta parcă'n fuioare
Din colb vârtejuri mari;

Şi se prindea ţărâna
Pe gândurile sale
Cum cânepa şi lâna
Se prinde pe vătale.

Din ea prestelci vrâstate
Cu fire străvezii
Urzit-a peste toate
Imaşele'n câmpii;

Şi-a mai urzit altiţă
Tivită cu arnici
Cu fluturi mici de criţă
Cu salbe şi panglici...

Dar nicio apă vie
Ce-avea să-i iasă'n cale
Nu i-ar fi spus că ştie
De chipul zânii sale;

Şi-aşa sui drumeagul
Ce şerpuie'n goruni
Până-şi deschise pragul
Bordeiul Sfintei Luni...

—«Ei, maică, ce te-aduce?...
Ia şezi colea şi spune;
Păzească sfânta cruce
A tale gânduri bune...»

—«Ci mă aduse chinul
La tine, Sfântă Luni,
Zicând că-i ştii tu spinul
Din inimi să-l aduni.

Spre porţile-ţi uitate
Mă smulse de sub vânt
Năvalnic murg fârtate
Cu duhul din pământ.

Pe nume-s Crai de Rouă
Şi-s sbor din Făurar;
Mi-i drumul rupt în două
De-un vifor prea amar,

Că lumea'n van cutreer
Şi zarea nu mi-o ştiu
De parc'aşi fi un greer
Cu cântecul pustiu.

Sus veacul când răsare
În mine parc'apune
Şi culmi când văd pe zare
În mine simt genune

Că'n suflet port văsduhul
Când umbra e mai mare;
Grăieşte'n mine duhul
Doar când m'ascund de soare...

Deaceea'n visuri grele
M'ascund de firea mea
Să le zăresc pe cele
Ce nu le pot vedea.

Mai ieri găsit-am parcă
O rază pentru mine
Şi genele mi-s leoarcă
De-a sale vrăji senine.

Purta prin plete viţă
De curpen şi de rug
Şi peste sâni altiţă
Şi salbă cu lănţug.

Dar dela ea cu trudă
M'a luat o cale'ngustă
Şi vremea mi-i zăludă
Ca mersul de lăcustă;

Că grindina şi bura
Atâta m'au durut,
Deschide-ţi, Sfântă, gura
Pentru cel surd şi mut..

Mă'ndreaptă tu, mă'ndreaptă
La drum cu semnu-ţi bun;
O şoaptă, doar o şoaptă
Să-mi spună şi să-i spun...»

Şi pricepu deodată
Prea Sfânta că-i deochi
Când o zări pe fată
La Făt Frumos în ochi.

Dând lămpii vie faclă
Deschise'n grabă scrinul
Şi scoase dintr'o raclă
Fir roşu ca rubinul.

Apoi vorbind de zână
Aprinse'n lemn răşină
Si-l luă pe Crai de mână
Şi-l duse în grădină.

Prin noapte batca patra
Sunase sus în grui
Şi nepătruns ca piatra
Sta ceru'n taina lui.

Clipind de'ngândurare
O stea cu strai turchez
Tot tremura sub zare
Ca teica'n titirez;

Se pare că'ngenase
Cu firea ei brudie
Prin sorburile joase
Să vadă ce-o să fie.

Şi când zări pe Sfântă
Prin arinis şi soc
Cum leagă şi descântă
Pe-un fir de busuioc,

O lamură subţire
Îşi slobozi din gând
A Craiului privire
Prea stinsă luminând.

—«Să vii aicea, maică,
Odată'n săptămână...
Te-o'ntoarce sbor de zaică,
Şoim alb te-o lua de mână...

Şuvoiul greu de apă
De te-a opri sau focul,
Tu vină şi-ţi adapă
Cu rouă busuiocul;

În van de-ţi cauţi firea...
Ca pe-un argint n'o vezi;
Prea albă-i strălucirea
Trecutelor zăpezi.

De-acum când ţi-a fi sete
Fântâna ta ţi-o cată
Să nu te mai îmbete
Vreo apă fermecată...»

Şi săvârşit-a Craiul
Precum i s'a fost spus
Îndătinând în graiul
Care-i veni de sus;

Din primăveri pământul
Îl lua prin Mărţişor
Peste Prier cu vântul
Către Gustar în sbor;

Şi-aşa trecea cum trece
Un duh din soare-apune
Până'ntr'o noapte rece
Din luna lui Răpciune...

Tocmai suia'n cărare
Spre pragul Sfintei Luni
Lărgind spre zări hotare
Sfinţite'n rugăciuni,

Şi sbor de brădişoară
Parcă l-ar fi cuprins
Că iar porni să-l doară
Străvechiul dor nestins...

—«Te du, te du, Crai Verde,
Pe drumul tău uitat,
Te du să te desmierde
Copila de'mpărat...

Din nou ţi-aprinde geana
Cu aură şi vânt...»—
Îl îndemna Satana
Cel negru din pământ...

Şi ars de-o sete mare
Goni la voia toamnei
Spre gura apei care
Şi-a zis Pârâul Doamnei;

Sub scara lui fugarul
Prin foi la drum pieziş
Stingea din sbor tot jarul
Ce ruginea'n frunziş;

Svârlind pe nări suflarea
Din care a purces
El înfrunta cărarea
Şi frâul ne'nţeles,

Că-l tot ducea stăpânul
Pe unde n'a vrea Domnul
De nu-i tihnea nici fânul,
Nici apa şi nici somnul...

Târziu simţi deodată
Sub ochiul său stingher
Curţi mari de nestemată
Schimbând culori spre cer.

Surlaș stătea un graur
Pe-o creangă de alean
Sub zidul cel de aur
Cu poarta de mărgean;

Și că'ntâlni'n privire
Pe Craiu'nrourat
Fu svon de ciripire
La ușă de palat.

Un paj cu scut de zloată
Că-l auzi ce spune
Sosi la Crai îndată
Făcându-i plecăciune...

—«Fii astăzi oaspe nouă
Pe-aici binevenit
Mărite Crai de Rouă
Ce vii din asfințit;

De-amu ți-ascunde teama
Și calcă'nspre palat,
Să nu-l trezim, ia seama,
Pe Chiciură'mpărat...»—

Și'n taină să rămână,
Pe porțile din dos
Într'un iatac de zână
L-a dus pe Făt Frumos...

Dar ce s'aude-afară?
Ce glas întunecat?
E gerul ce coboară,
E Chiciură'mpărat!

În ale sale vise
Că semnele nu-l mint,
La poartă jos trimise
Ostașii-i de argint.

Şi'n zori când Craiu'n scară
Din frâu luă drumul drept
Spre zid l-împresurară
Cu suliţele'n piept.

Şi-i deszăuară coapsa
Şi pieptul diafan
Să-l biruie pedeapsa
Sfârşitului de an.

Sub streşini sta Domniţa
La gratii ca'ntr'o cuşcă
Să-şi cearnă'n plâns cosiţa
Prin flori de rouruşcă;

Şi alba-i lăcrămare
Lui Crai i-aduse-aminte
Că-l aştepta o floare
Din drumurile-i sfinte...

Al soarelui jăratec
Că l-a străpuns prin ceaţă
Tot somnul de lunatec
I s'a topit pe faţă,

Că n'a putut să plece
Stând prins în flori de brumă
Spre zori când abur rece
Se' nalţă'n slăvi din humă...

Departe'n munţi, departe,
Ştiură doar lăstuni
Cum sună glas a moarte
La casa Sfintei Luni:

—«S'a dus, Prea Sfântă, vestea
Când Crai veni din nori...»—
Aşa curgea povestea
Din ochii unei flori...

În alba mea odaie
La ceas posomorât
Ascuns în văl de ploaie
Din nori a coborât...

Tu, Sfântă Luni, îmi spune
Dece mi-a fost căzut
Ca apa'ntr'un tăciune
Vis rău la așternut?

Că viața mi-i amară
Și sânul desfrunzit
De când plecă'ntr'o seară
Și n'a mai fost venit.»—

Și tot gândind bătrâna
Să-i spună, să nu-i spună,
Ținu la tâmple mâna
Să-și afle vorbă bună.

Într'un târziu sfioasă
Se coborî pe trepte
Lăsând pe floare'n casă
O clipă doar s'aștepte;

Și-aduse busuiocul
Din tindă'ntr'un buchet
Și-i prinse'n el mijlocul
Vorbind cu sine'ncet...

—«Te aibă Domnu'n pază,
Crăiasa Florilor,
Că Făt Frumos din rază
Și Craiul Zorilor,

De va veni, să vie...
De n'a veni, să știi
Că-i inima-i pustie
Și ochii-i sânt pustii!...

Te-o prinde poate chinul
În goană pe ogoare...
Tu să-i păstrezi căminul
Cuprins la cingătoare;

Nu-i încrusta blesteme
Pe lacrimi de opal,
Că el fu'nchis în vreme
Iar tu în ideal.

Cătându-se pe sine
În rosturi pământeşti,
N'a mai şiut de tine
Că eşti sau că nu eşti;

Să nu te stingă plânsul,
Sub chin să nu te nărui...
Păcatul ce e'ntr'ânsul
E moartea fiecărui;

Ci'n dorul lui te'mbină
Ca un ceresc altoi,
Ca raza de lumină
Ce licură'n noroi;

Şi mâine fi-va poate
Alt chip de cum fu ieri
Din iarnă de l-or scoate
Aceleaşi primăveri,

C'o altă 'nfăţişare
Se cere'n el zidită
Mereu de când fu'n stare
De cea dintâi ispită.

Uitând de'ntunecime
Te du şi nu uita
Că'n veacul tău nu-i nime
Stăpân pe moartea sa,

În vremi că orice moarte
E rod de viață nouă
Și viața te desparte
De Craiul tău de Rouă!...»...

Acas știindu-l floarea
Că nu se mai întoarnă,
Simți cum suflă zarea
Amirosind a iarnă;

Și că, văzând cu ochii,
Se tot usca'n chilie,
Fu'n visul Babei Dochii
Cu leac de dor să-i vie...

Târziu, târziu, sub geruri
Strigând-o prin perdea,
Zări'ntr'un fulg pe ceruri
Că s'a desprins o stea.

ANOTIMP

ANOTIMP

Săraca toamnă târzâie,
S'ar duce și mă tot rog de ea să rămâie...
De mine cel dinafară i s'a urât
Şi'n mine cel dinlăuntru a coborât.
Şi-mi huruie'n piept ca'ntr'o scorbură vie
Cum huruie bulgării pe sicrie...
Săraca toamnă târzâie,
Şi-adulmecă roua 'ntr'un bob de tămâie...
Şi cum și-l duce la gură să-l bea
Parc'ar fi bând din inima mea.

ISVORUL

De malul tău eu astăzi mă apropii
Să-ţi prind în mâini talazul liniştit,
Isvor pustiu care şopteşti cu plopii
Din adâncimea stâncii de granit.

Ascuns te ţii de piscuri şi de soare
Şi'n apa ta se năruie seninul...
Te'nghiaţă gerul, colţul pietrei doare
Şi'n mal îţi creşte laurul şi spinul.

Şi cât noian de lacrimi nu desmierzi,
În valul tău dând chip lui Dumnezeu!
Tot cerul urcă'n ramurile verzi

Din ochii tăi senini, pe când mereu
Tu'n desnădejdea stâncilor te pierzi,
Isvor pustiu al sufletului meu.

DIN ADÂNCURI

În vecernii la rugă
Clopotele când bat,
Coperindu-se'n glugă
Pe furiş intră'n sat.

Şi cum trece cu neaua
Pe sub triste arcade,
Toată frunza şi steaua
Se usucă şi cade.

Şi'ncep toate să urle
Cucuvaiele rele
Când de sus dintre turle
El se strâmbă la stele.

Toaca nopţii'n tăcere
Că prin case -l alungă,
Jos la foc în unghere
Face pază'ndelungă...

Şi ascuns pe sub vatră
Ca un duh de strigoi,
Răguşit parcă latră
Din adâncuri la noi.

UCIGĂ-L TOACA

Mohorât şi cu zâmbre la gură
De-atâta clacă şi umblătură
Mă'ntorceam la miezul nopţii din sat
Ca un pui de satană'nţărcat.

Şi tot cotrobăiam într'un colţ de corlată
După vreun codru de mămăligă uscată,
Că la foc nici ţipenie, toţi sforăiau în odaie...
Şi-am stat pe piuă să'nting cu dumicat în tigaie.

Dar când să cat cu opaiţ clondirul de ţuică,
Sfârrr! mi s'a'nfiorat mâna de-o nevăstuică...
Şi ce-am sărit! drept ca'n spânzurătoare,
C'afurisita era arătare!

Şi i-am făcut semn de Ucigă-l Toaca
Şi-a'nceput să mugească la mine ca vaca
Şi lătra cum latră câinii la stele
De m'a luat strechea cu furnicar din obiele...

Ce să spui, măre, de-aşa nălucă
Mi se făcuse păru'n creştet măciucă...
Ai!că'n loc să prind de sub pirostrii reteveiul,
Mă tot băteam cu pumnii'n piept ca ovreiul.

DIN FIRUL APEI

Din firul apei la văgăună
Rânjeau vârcolacii roşii la lună...
Eu mă'ntorceam dela păcatele mele cu carul
Şi tot fluieram din maluri podarul.

El,cât ce-a venit cu podul la mine,
Mai că nu i-am luat seama bine...
Ce să vezi! Dup'aceea mă tot iscodea,
Că se băgase'n urechea mea.

Şi pela firul apei deodată,
Cranţ ! mai mişcă din beregată...
Că'n ghiara lui behăiam ca un miel!
Şi-aşa m'oi fi făcut eu frate cu el.

CĂRĂUŞUL

Ţi-am fost,Doamne, cărăuşul pustiu
Că-mi tocmiseră căinţele lutul
Să-Ţi duc prin noaptea vieţii mele avutul...
Până unde? Nici azi nu ştiu!

Şi că mi-au prădat hoţii carul Tău
Nici că să-mi fi părut rău,
Că viaţa mea de chipul Tău nu ştiuse,
Fără numai din spuse.

Ci de-atunci m'am tot strâns în mine,
Ca un ochi de vâltoare, ca un ciorchine;
Pe furiş că mă strecor la Tine'n ogradă
La miezul nopţii ca o iscoadă...

C'am fugit,că n'am mai vrut să rămân,
Că mi-era teamă de Tine ca de-un stăpân
Cu pumnul aspru şi greu
Ridicat deasupra capului meu.

PODOABA CERBULUI

Parcă m'ar fi prins strechea cu belciug
Că de mine însumi tot fug,
Fug de mine să nu-mi dau de veste
C'am venit să fur podoaba cerbului din poveste.

Şi mi-am săpat în trup o groapă adâncă
Privirile cerbului să nu m'ajungă
Pân'ce-o cădea soarele'nspre apus
Cum a căzut răstignirea peste Isus.

Dar de când aştept acolo mereu,
Că mă tot răstignesc singur eu,
Singur ca şarpele nopţii păgân
Care se strânge singur la sân.

PAINGUL

Ca un paing urzind pe fire
La miezul nopţilor târziu
Într'un ungher de vis pustiu
O rază din nemărginire,

Parcă sunt îngropat de viu
Ca un paing din cimitire
Urzind cu moartea în privire
Sub scândura unui sicriu...

Pe cine-aştept, nu ştiu pe cine...
Ci'n ochi cu raza morţii-ascunsă
Aievea-s şi plutesc în vis...

Visez! şi mort mă smulg din mine...
Privesc! de ochiul meu străpunsă,
Aripa inimei s'a 'nchis.

DUHUL

Când a venit duhul prin neguri la mine
Eu nu l-am mai iscodit că de unde vine;
Eram plin de bube şi de păcate
Şi'n faţa lui îmi uitasem de tot şi de toate.

Şi-am vrut să-mi deschid pieptul şi să-l ascult
Şi eram mort în mine demult...
În mine că mă strângeam ca'ntr'o criptă
Şi-am rămas în scânduri cu ghiara'nfiptă.

Când a venit la mine duhul de sus
Avea cunună de mărăcini ca Isus
Şi de el mi-a fost frică şi-am vrut să fug
Şi m'am întors cu faţa'n jos în coşciug.

PE-O TROIŢĂ

PE-O TROIȚĂ

Sfinte Pavele, când mi-ai spus
C'a putrezit bobul de grâu în Isus,
Eram îngropat în pământ până'n brâu
Și-a putrezit și'n mine bobul de grâu.

A putrezit și'n mine bob luminos
Când a fost răstignit pe cruce Cristos
Și spicul meu a ieșit din pământ
Cu spicul care-a'nviat din mormânt.

Ce grai al inimei tale nespus
Mi-a rodit inima și s'a dus
Prea greu de vorbele tale că sânt
Încovoiat cu holdele la pământ?

M'ai lăsat poate martor să-ți fiu
Și-am putrezit în mine de viu!...
Mi-oi fi vrut pâinea brazdelor pline
Și-am împietrit cu bulgării'n mine!

Că mi-a bătut Isus la poartă apoi
Cu mâna'ntinsă, cu ochii goi...
Și L-am ținut în ploi și'n arșiță
Răstignit în drum pe-o troiță.

SPERANȚA

De sărăcie și de necaz
Mi s'au strâns cutele pe obraz
Că norocirea mi s'a dus în blestem
De când cu steaua din Vifleem.
Unde mi-am încropit eu culcușul
A venit și-a stuchit spiridușul,
Că de tot ce-am avut le-a fost milă
Și lui Flămânzilă și lui Setilă.

Ai! că mi-am dat toate pe smirnă şi undelemn
Şi-am ajuns în sapă de lemn...
Mi-a mai rămas doar cât pentru groapă
Şi-o spurcăciune de oaie sireapă.
O ţin în staul aşa fără rod
Depe vremea când tăia pruncii Irod...
Că i-am zis: bârr! oaia lui Dumnezeu...
Şi de-atunci tot behăie'n sufletul meu.
Maică Precistă, ce piază rea
S'o fi lăsat peste casa mea?
Că mi s'au făcut cărările'nguste,
Pădurile pline de boli şi lăcuste...
Uite şi munţii gârbovi şi mici
De când n'ai mai fost, Doamne, pe-aici!
De când Te-ai dus,
Doamne Isus,
Tot duc ca păienjenii'n spate
O cruce de sânge pe haine vărgate;
C'aşi vrea să fiu ce nu sânt
Şi mă'nchin...

Şi-aşi vrea să fac din pământ
Cer senin!
Uite talantul, uite balanţa;
Din ce-a fost n'a rămas mai nimic,
Atâta doar,
Cât să-mi fie plată la dric,
Un creiţar:
Speranţa.

R U G Ă

Nu mă arunca dela tine, nu mă pierde,
Ramură sfântă, ramură verde...
Iată că toamna mă prinde'n rugină
Şi mă smulge dela sânul tău de lumină.
Păstrează-mă doar ca să flutur în vânt...
Nu mă arunca să putrezesc pe pământ...
Cine să-ţi mai poarte freamătul, cine,
Când vor cădea zăpezile peste mine?

GÂNDIND

Gândind c'atât de'ntinsă-i marea
Cu-a sale porţi dinspre apus,
Mă pierd în ochi cu depărtarea
Atâtor valuri ce s'au dus...

Atâtor ani rodind vlăstari
Din rădăcini de-amărăciune
În gândul meu pe'ntinsuri mari
De neguri şi deşertăciune.

Şi parcă lin m'afundă'n moarte
Bătaia inimei deşarte
Cu valul mării de azur

Că'n stinsa mea singurătate
Mă simt închis ca'ntr'o cetate
Fără de ziduri împrejur.

U N G H I

Aproape-i steaua bolţii'ndepărtate,
Aproape-i steaua bolţii de pământ...
În geana-mi stinsă de singurătate
Din necuprins o rază s'a răsfrânt.

O rază s'a răsfrânt în unghi spre moarte...
Din vârful lui spre cer că-mi urc privirea,
Pe cât mă ţin de mine mai departe
Pe-atât îmi creşte'n piept nemărginirea.

CÂMPUL STELELOR

Şi cum noaptea'ncet din munţi coboară
S'a oprit din mers o căprioară...
S'a oprit în câmp în luminiş
Unde steaua picură'n frunziş.

Stă o clipă şi se uită-aşa
Parc'ar fi chemând-o cineva...
Parc'ar tresări'n a ei privire
Cineva din vis, din amintire.

Ca un semn, ca o speranţă veche
S'a oprit din mers şi stă de veghe...
S'a oprit din mers în câmp cu stele

Căprioara gândurilor mele,
C'a'ntâlnit pe-aceleaşi stinse căi
Două raze'n'noapte, ochii tăi.

SINGURĂTATE

De-atâtea ori că'n amintiri mă'nchid
Şi-aud prin vis cum ploaia-mi bate'n zid,
Tot stând aşa pierdut lângă perdele
Grăind încet singurătăţii mele,

Văd norii care dorm pe cer alene
Cu visul meu pe'ntunecate gene,
Înlăcrimând cu morţii'n cimitir
Pe flori de liliac şi trandafir.

De-atâtea ori că ochii mi-i închid
Şi-aud prin vis cum ploaia-mi bate'n zid,
Tot stând aşa cu fruntea'n mâini sub stele,

Grăind încet singurătăţii mele,
Tu frate bun parcă mi-ai fi grăit
De sus din colţul dinspre răsărit.

LEROI DOMN

LEROI DOMN

Îmi întinsesem oasele pe rogojină
Noaptea pela straja dintâi
Cu opaiţul pâlpâindu- mi lumină
La căpătâi...
Şi deodată : «Leroi Domnul : Leroi Domn...»
Credeam ca m'ajunsese visul prin somn
Sau poate că vreo vedenie...
Dar nici că dormeam şi'n jurul meu nici ţipenie!

Şi-a doua oară la fel:
«Leroi Domnul! Cine-i ca El!»
Şi numai cât
Din tavan o văpaie
A coborât
La mine'n odaie...
Un trăsnet,mi-am zis, şi-am căzut în genunchi
Ca'ntr'o pădure
Un trunchi
Doborât de săcure!
Cine credeţi, oameni buni, că era?
Că nici că-mi mai trăiam viaţa mea...
Eram eu... m'oţi crede, bine de bine...
Şi tot eu singur mă speriasem de mine,
Ca de-un trăsnet, ca de-o furtună,
Ca de-o trâmbiţă care din moarte răsună.

FĂT FRUMOS DIN CODRI

Când au venit apostolii la Geţi în Carpaţi
Zicând ca să'mpartă duh la'mpăraţi,
Au aflat în codri pe Făt Frumos
Că'nainte de ei cunoştea pe Cristos.

Spunea că-l cunoaşte din tot tărâmul
Cum cunoaşte pulberea drumul,
Din tot tărâmul, din toate vremurile
Cum cunoaşte pământul cutremurile.

În țara lui verde,icoană vie,
Creștea anafura pe câmpie
Și lacrima Dunării-i era aiasmă
Și fruntea Rarăului catapeteasmă.

Și i-au fost spus apostolii să facă minuni
Și el turna cu vin peste gropi de străbuni;
Le-a aprins lumânări și tămâie
Și le-a pus colivă la căpătâie.

Și parcă l-ar fi prins în cer cu peceți,
C'au pogorât și'n el atunci două vieți
Și când îl stingea moartea ca pe-o făclie
Îl tot aprindea o pasăre cu apă vie...

Așa trecea el cu trupul prin viață,
Pentru a noastră schimbare la față,
Ca sămânța ce putrezește'n ogoare
Să dăruiască pământului floare;

Și- așa-i pierea'n inimi lumina feții
Ca luceafărul dimineții
Ce și-a făcut din cerul zilei veșmânt
Pentru regina nopții depe pământ.

FRÂNGE-TE, PĂDURE, TU

Frânge-te,pădure,tu,
Ca să ştii ce jale-mi fu...
Tu, pădure din Albac,
Să ştii cine-mi fu ortac...
Căuta-m'ar, căuta...
Frunza'n rădăcina ta,
Tulnicul şi naiurile
Stâncile şi plaiurile
Auzi-vor, auzi...
Glasul meu ce'n tine-a fi
Când s'a stinge'n vânt cu jale
Freamătul frunzelor tale!

Ai! Că nu m'a fost durut
Osul aşchie făcut
Şi nici sufletul stropşit
Când cu roata la sfârşit
Au ajuns prin dreptul lui...
Pela furca pieptului...
Că nu mă răpuse chinul,
Frângă-l Streiul şi Cibinul
Şi nici teama de păcat
Sânge că s'a fost vărsat...
Nu mă stinse nemeşul,
Înghiţi-l-ar Someşul,
Nici călăul, nici magnatul,
Nici norocul blestematul.
Ci de foc şi de urât
Singur m'am fost doborât
Când Târnavele şi Crişul
Mi-arătară'n ascuţişul
Roţii şi toporului
Ochii vânzătorului...
Frânge-te, pădure, tu,
Ca să ştii ce jale-mi fu...
Ca să ştii cine m'a dat
La gornici şi la'mpărat.

HAIDUCUL

Pierea'n văi, se ridica'n muncele
Pe cărări în sus spre Turnu Roş,
Jebul plin de plumburi şi oţele,
Flinta prinsă'n piedici la cocoş.

Ţundra'n vânt şi cuşma pe-o sprânceană,
Ochiul ţintă'n codru'ntunecos,
Pumnul la chimir pe subt pulpană
Strâns în toarta cornului de os.

Şi-a sunat din corn prelung haiducul
Depe vârful muntelui spre cer...
Răsunară Mândrele, Surducul,
Codrii până'n Porţile de Fier.

Şi fântâni adânci că răsunară
Depe urmă-i rânduind oştiri,
Svon din gură'n gură peste ţară
Venea dinspre Jiu din Vladimiri.

FLUIERUL

Trece Iancu'n tău de munte
Printre ramuri de bunget,
Ochi adânci, tâmple cărunte,
Fluier lin şi pas încet.

Cântă ca s'audă ţara...
Greu de freamăt sună codrul;
Nici că-i paşte urma fiara,
Nici că-i ţine calea lotrul.

Ci din veac pământul plânge,
Brazii toţi i-au fost oşteni...
Curge suflet, curge sânge,
De subt munţii Apuseni.

Ştiu şi ghimpii din smicele,
Ştiu şi clombii de stejar
Cât istov de zile grele
Poartă'n ţundră la şerpar.

Acum cântă prin pădure,
Străjuind cât ţine hatul
Fluierul să nu i-l fure
Împăratul, împăratul.

DIN CARPAŢI

A coborât Leroi Domn din Carpaţi
Pe cal alb cu dârlogi argintaţi,
Sprinten ca săgeata, ca focul,
De nu-i aflai locul.

Mâna'n coamă i-a pus
Şi-a sărit drept în sus
Şi l-a prins cu pinten din scară
De-a pornit uragan peste ţară.

Şi-a chemat plugăraşi de prin sate
Şi-a venit ţara pe jumătate...
I-a mai chemat odată
Şi-a venit ţara toată.

Dar nu erau plugăraşi
Că erau ca haiducii cetaşi,
Cetaşi cu ţundră şi cu opinci
Şi-a ales dintre ei cinci...

Credincioşi cum sânt câinii la stână...
Unuia sceptru de sfetnic i-a pus în mână.
Şi s'au prins cu toţi să răstoarne
Inima ţării cu bucium şi goarne.

Şi creşteau, mare, creştea...
Lacrimile'n holda grea,
Grea la spic, mlădie'n pai...
Ţine-o, Doamne, cui o dai!

Sfârc de bici bătut în zece,
Trece luna, vara trece...
Sfârc de bici bătut în opt,
Holdele că s'au fost copt...

C'a dat soare mult de sus
Depe faţa lui Isus
Şi rod mult a dat de jos
Pentru faţa lui Cristos.

Şi'nspre arie duceau grâiele carele
De credeai că duc soarele
Că plavanii'ntindeau nările'n vânt
Să prindă'n ele duh din pământ...

Dar la treer, cirip, cirip,
Nu mai gurluiau fetele fel şi chip,
Că nu era treerătoare ca'n delniţă
Ci era temniţă.

Şi grâul curgea, dar nu curgea grâul,
Curgea sângele ca pârâul...
Şi s'a aflat şi neghină
Printre boabele de lumină...

Neghină, neghiniţă,
Din mişelnică viţă...
Şi s'au dus la vănturătoare
Cu tot grâul în care.

Şi-au vânturat de toate
Trei zile şi peste ele zece'nchiate
Şi-au trecut neghina prin fier şi arşiţă
Până'ntr'a şaptea spiţă.

Şi s'au dus cu grâul la moară
Unde din părinţi măcinară.
Iară moara depe clină
Când văzu atâta lumină,

S'a smucit odată din şale
Şi-a luat-o cu vântul peste tarlale
Şi striga morţii, striga,
Să se uite la ea...

Şi-au venit câmpuri cu râuri multe
Să i se'nchine şi s'o asculte...
Munţii toţi i-au căzut la picioare...
Şi de-atâta lumină mare,

Pădurile'n vânt
Răsunară...
Parc'ar fi trecut Ştefan Vodă cel Sfânt
Peste Ţară.

DIN CRUCEA PĂDURII

DIN CRUCEA PĂDURII

Cu fir de sânge la colţul gurii,
Aşa m'au smuls, sătenii din crucea pădurii...
Sântă Mărie, Măicuţa mea,
Cu ce cârlig mă prinsese moartea de ea.

Că mi-au trecut palmele peste pleoapă
Şi mă primeneau pentru groapă
Cu opinci şi cu ţoale noi,
Cu descântece de strigoi.

Unii-mi puneau tămâie sub nare,
Alţii mi-aprindeau lumânare...
Eu îi vedeam pe toţi bine
Cum se'ntreceau cu zorul pe lângă mine.

Dar i-am cetit în inimi sărmanii
Cum se fereau ca de mâna Satanii
Că din suflet laţ îmi făcusem şi-aşa
Mă spânzurasem singur de crucea mea...

Cu fir de sânge la colţul gurii,
Aşa m'au smuls sătenii din crucea pădurii...
Şi murisem şi le-am grăit
Şi'nviasem înainte de-a fi murit...

Te-oi fi zărit, Doamne, Te-oi fi zărit
Ca Petrache Lupu din Maglavit...
Şi'n glas cu vorba ce străluceşte
Le-oi fi spus gându-mi pe tâlhăreşte...

Gândul meu, Doamne, că l-au cuprins
Speranţele-mi care s'au stins...
C'am zis, lumină din lumină, să-Ţi cânt
Şi Ţi-am cântat, pământ din pământ.

S T I H U L

A'nceput stihu'n peniţă să-mi joace
Ca o paparudă'n ţarini sărace...
Uite-l şi nu e...
Fruntea lui coboară şi sue!
Cerul de-o fi ca să-l vadă,
Cu lacrimi în ochi va să râdă
De goliciunea lui schiloadă
Şi hâdă.

Strânge şi rupe cu dinţii'n gură
Cântec cu cimilitură
Şi peste ganduri când sare, mijlocul
I-l înmlădie şerpii şi focul...
Mi se uscaseră strugurii'n viţă
De-atâta arşită
Iar vorba-mi zăludă
Mi-era ca sâmburul de poamă crudă
Prea timpuriu
Dogorită de jarul pustiu...
Şi-aşa la văzul vedeniei slute
Că-mi fură ploile desfăcute
Şi cerul cu carul de stele veni
Şi-mi strângă sufletul depe câmpii.

PĂDURILE

Aninatu-mi-am ochii pe-o stea ruginie
Şi te-am auzit, tată, şoptindu-mi din glie;
Îmi spui c'ar fi fost sortit să te ia
Inima pădurilor lângă ea.

Cât să fi fost pe vremea aceea de mic?...
C'aveam mâna plină de pietre şi graiul peltic!
Pădurile mai poartă şi astăzi în scoarţă
Numele celui ce se lua cu câinii la harţă.

Aninatu-mi-am ochii pe-o stea din slavă
Şi te-am auzit, prăvălatec corn de dumbravă...
Îmi strigi că'n bruma anilor tăi
Încăruntiră pădurile'n văi.

Încăruntiră pădurile'n munte
De tinereţile tale cărunte...
Pădurile care şi astăzi se'nchină
Cu mâinile tale la rădăcină.

CÂNTEC DE LEAGĂN

Nani, nani, copil drag,
Cătinel adormi cu mama...
Crească-ţi pumnul, trunchi de fag,
Pieptul tare ca arama,

Glasul, clopot care bate,
Dorul, codru care geme,
Ochii, păsările toate
Ce-mi vestiră-amară vreme...

Nani, nani, drag copil,
Vrere-aşi mai să-ţi dau cuvânt
De tătână-tău cum mi-l
Cetluiră la pământ!

PODUL

Pod cu cetini la picioare,
Urci ca'n vadul unui râu
Apa vremii de-a călare
Fără scară, fără frâu.

Grinzile ţi-s aplecate,
Putrezit acoperişul;
Zace'n tine peste toate
Colbul şi paienjenişul.

Câte căi sub semnul zării,
Pod trudit, vremelnic pod,
Nu ţi-au frânt şira spinării,
Câte chinuri nu te rod!

O ursită'ncepi din alta,
Un soroc dintr'alt soroc...
Anii-ţi dau în trup cu dalta,
Vremea te-ar urni din loc.

Gloate duci pe-a ta'nălţime,
Urlă ropotul în grinzi;
Paşii stinşi de'ntunecime
Tu'ntr'alt ţărm de foc i-aprinzi...

...Şi cum urcă'n zări senine
Din a tale bârne grele,
Tu te-afunzi, ei cresc din tine,
Pod trudit al vieţii mele.

MURGUREL

Mugurel din crengi de plută
Ce'nfloreşti în corn de ciută,
Corn de ciută troienind
Cu flori albe de argint,

Făcea-mi-te-ai fulg de nea
Să'nfroreşti şi'n cuşma mea
Troienindu-mi moartea'n zori,
Mugurel cu iarna'n flori...

Că'n vânt câte toate-mi fură,
Lanul, laur şi mălură,
Spicul, spin şi pălămidă,
Frunza, ghimpe şi omidă...

Mugurel din crengi de nori
Duce-te-ai în vânt să sbori
Unde ieri se legănară
Câmpurile de secară!

De-ai vrea tu să poposeşti
La casa cu meri domneşti,
Jos la casa din rovină
Unde-o mamă'n plâns se'nchină...

Mugurel din crâng de corni,
Te duci, nu te mai întorni...
Te duci dus şi eu rămân
Haiduc codrului bătrân...

Codru-şi plânge frunza'n cale,
Eu mă sting de foc şi jale
Tot de când ortacii-mi sânt
Bulgări negri de pământ.

SFÂRŞIT

Rugineau frunzele, mă durea pieptul
Şi-am pornit aşa prin toamnă deadreptul...
Eram eu
Singur cu sufletul meu!

Şi-am ajuns noaptea'ntr'un ţintirim
C'am zis că poate-o fi să murim...
Eram eu
Singur cu sufletul meu!

Şi m'a cuprins o negură mare
Şi-am dat prin ea cu mâna de-o floare...
Eram eu
Singur cu sufletul meu!

O floare! Şi-am smuls-o ca pe-un cuvânt
Dintr'o inimă de subt pământ...
Eram eu
Singur cu sufletul meu!

Şi m'am strigat eu singur pe nume
Şi mi-am răspuns din cealaltă lume...
Eram eu
Singur cu sufletul meu!

CUPRINSUL

S'a terminant tipărirea acestei carți în ziua de 8 Noembrie 1955 în atelierele Graficas Benzal din Madrid, calle Hartzenbusch, 9. S'au tipărit din această carte 375 exemplare în ediție obișnuită și 25 exemplare în ediție de lux, numerotate dela 1 la 25 și semnate de autor.

EDITURA «CARPAȚII» ANUNȚĂ

AU APĂRUT:

Istoria Românilor din Dacia Traiană, vol. I și II, fiecare vol. 2 dol. U. S. A.

Istoria Românilor din Dacia Traiană, vol. III și IV, fiecare vol. 2,50 dol. U. S. A.

Istoria Literaturii române de D. Murărașu, vol. I și II, fiecare vol. 3 dol. U. S. A.

Rapsodia Iberică de Aron Cotruș, 1 dol. U. S. A.

România, broșură ilustrată (în limba franceză), 25 cenți U. S. A.

Naționalismul lui Eminescu, de D. Murărașu, 3 dol. U. S. A.

Poeme fără țară de V. Posteucă, N. Novac și N. S. Govora, 2 dol. U. S. A.

Povești de Ion Creangă, un volum bogat ilustrat și luxos editat, 4 dol. U. S. A.

Dacia de Vasile Pârvan, 2 dol. U. S. A.

SUB TIPAR:

Istoria Presei românești de Pamfil Șeicaru.

Majoritatea acestor lucrăsi se găsesc și în ediții pentru bibliofili numerotate și legate în piele. Cererile se pot adresa D-lui Traian Popescu, calle Villanueva, 43, Madrid, Spania.

EC